

Onderwerp

Brief aan Dar aangaande inzet vision technologie

Opsteller	Agethe Derkse	Behandeldatum	8 april 2025
Programma	Bestuur en Organisatie	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	T.F.A. van Elferen		

Advies

1. Het advies van de adviescommissie digitale ethiek integraal over te nemen.
2. Bij een geslaagde pilot die leidt tot structurele inzet van vision technologie, dit vanaf 2026 mee te nemen in de Dienstverleningsovereenkomst met Dar.
3. Het toezicht op het correct gebruik van het systeem neer te leggen bij de contractbeheerder Dar.
4. De brief aan de Dar 'collegebesluit n.a.v. externe adviescommissie digitale ethiek en de inzet van Visiontechnologie door de DAR' vast te stellen.
5. De brief aan de raad waarmee we informeren over het advies van de adviescommissie vast te stellen.

Aanleiding

Dar heeft aan ons College kenbaar gemaakt een pilot te willen starten met vision technologie. Dit betreft een camerasysteem in of op de vuilniswagen, dat op basis van AI automatisch zwerfafval kan herkennen. Hiermee wil Dar tijdens reguliere inzamelingsroutes in de openbare ruimte van gemeente Nijmegen zwerfafval detecteren. De camera's herkennen automatisch afval en sturen de locatie van het afval door naar Dar, zodat Dar meer inzicht heeft in waar en hoeveel afval er in de stad ligt. Bij het gebruik van camera's in de openbare ruimte kan de privacy van de burger in het geding komen. Daarom hebben ons College en Dar gezamenlijk advies gevraagd aan de externe commissie digitale ethiek over deze ambitie van de DAR. De adviescommissie heeft haar advies uitgebracht.

Beoogde impact: uitvoering

Dar wil met de inzet van deze technologie bereiken dat er een hogere mate van tevredenheid gerealiseerd wordt over een schoner Nijmegen. Dit sluit goed aan op de geformuleerde ambitie in de doelenboom 'We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is' en specifiek bij het doel 'We vernieuwen en beheren de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk'. Bij de overweging voor de inzet van de camera's op de vuilniswagens hebben we bewust advies gevraagd aan de externe adviescommissie digitale ethiek. Dit sluit aan bij de ambitie 'We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente' en specifiek het doel 'Ons handelen is ethisch en in lijn met wet- en regelgeving.' Door uitvoering te geven aan het advies van de ethische commissie geven we invulling aan dit doel.

Argumenten

1.1 Schonere stad

Met de inzet van de voorgestelde technologie kan Dar efficiënter en effectiever inzetten op het schoon houden van de leefomgeving. Een van de doelstellingen is dat de burger meer tevreden is. Verder maakt de techniek mogelijk dat de afvalwagens efficiënter ingezet

worden doordat de techniek bijdraagt aan een logischere planning voor wat betreft het oppakken van meldingen.

1.2 Pilotfase en vervolg

De pilotfase duurt een jaar. Na de pilotfase volgt een gedegen evaluatie waarbij de gestelde doelstellingen uit het projectplan beoordeeld worden. Door te starten met een pilotfase is het mogelijk om gericht te testen of de techniek positief bijdraagt aan het schoonhouden van de stad en geen negatieve consequenties heeft voor de burger. We hebben hiermee de tijd om de ontwikkelingen in het vakgebied AI te volgen en te testen voordat we definitieve besluiten nemen over de inzet hiervan.

2.1 Inhoud advies externe adviescommissie digitale ethiek

De externe adviescommissie digitale ethiek heeft op verzoek van onze organisatie en Dar advies gegeven over het voornemen van Dar om gebruik te gaan maken van het camerasysteem in de openbare ruimte.

De commissie adviseert positief over de inzet, mits dit binnen de huidige kaders van de gepresenteerde pilot gebeurt. Zij waarschuwt voor een aantal risico's voor inwoners, Dar, en gemeente en gaf daarbij het volgende aan:

- *'Verruiming van de scope waarbinnen Vision-technologie wordt ingezet is aannemelijk, maar brengt zwaarwegende ethische risico's voor inwoners mee en vergt integrale heroverweging.*
- *Het ligt voor de hand dat een aantal ingebouwde voorzorgsmaatregelen later om praktische redenen worden afgeschaft. Dit vereist nadrukkelijk toezicht.*
- *Er heerst een spanningsveld omtrent de belangrijkste voorzorgsmaatregel, het niet opslaan van camerabeelden. Dit minimaliseert de privacy- en gegevensbeschermingsrisico's, maar beperkt de praktische meerwaarde van het middel voor Dar en gemeente.*
- *Met dit middel wordt Dar afhankelijk van één commerciële partij, zogeheten vendor lock-in. Dit is in principe onwenselijk voor publieke partijen.'*

2.2 Overnemen advies

De externe adviescommissie adviseert positief over de inzet van de camera's en ons College neemt dit advies integraal over. De belangrijkste overweging hierbij is voor nu dat de camerabeelden niet opgeslagen worden en ook niet digitaal verzonden worden. Dan is de privacy van de burger niet in het geding. De verwachting is dat door het gebruik van de camera's zwerfafval sneller gelokaliseerd wordt en daardoor direct opgeruimd kan worden. Dit komt ten goede aan de doelstelling schoon, heel en veilig.

3. Opdracht aan Dar

In het advies van de commissie worden meerdere suggesties beschreven. Het College geeft Dar mee om in de pilotfase de genoemde suggesties toe te passen. Na afronding van de pilot komen Dar en de gemeentelijke contractbeheerder van de DVO-DAR met een nieuw voorstel naar ons College indien de randvoorwaarden gewijzigd worden in de structurele werkwijze.

4. Toezicht op naleving

De functionaris gegevensbescherming van onze organisatie is tevens ook de functionaris gegevensbescherming van de Dar. Vanuit zijn verantwoordelijkheid kan hij toezicht houden op de naleving van de gemaakte afspraken. Wij verzoeken de FG om hierover jaarlijks aan ons te rapporteren. Indien de werkwijze met het cameragebruik structureel onderdeel is van de DVO, zal ook de contractbeheerder vanuit zijn functie zorgdragen voor handhaving van de gemaakte afspraken in het contract.

5. Raadsinformatiebrief

De gemeenteraad heeft verzocht om geïnformeerd te worden over de adviezen die de externe adviescommissie afgeeft aan het College.

Kanttelingen

Veranderende technische mogelijkheden

De ontwikkelingen van de techniek met de mogelijkheden voor de inzet van AI gaan heel snel. Daarmee is het mogelijk dat tijdens de looptijd van de pilot de neiging ontstaat om verbeterde technieken uit te proberen.

We zetten tijdens de pilot in op dat wat is opgenomen in het projectvoorstel. In principe verandert er tijdens de pilotfase niets. Is dit volgens de een van de betrokken partijen alsnog gewenst, dan vindt er altijd overleg plaats tussen de gemeente en de Dar.

Gesprek met de stad

Er is niet rechtstreeks gesproken met de stad. Hiervoor hebben we juist de externe adviescommissie digitale ethiek ingericht. Bij vraagstukken van digitalisering en automatisering van onze werkprocessen is een van hun taken om de consequenties van voorgenomen inzet van automatisering en digitalisering in te schatten voor de inwoners en bezoekers van onze stad en hierop advies uit te brengen.

Financiën

De afspraak is gemaakt tussen de Dar en onze gemeente dat de kosten voor de pilotfase volledig gefinancierd worden door de Dar.

Vervolg

- De Dar wordt geïnformeerd middels de brief over de randvoorwaarden waarbinnen de pilot gestart kan worden.
- De Dar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pilot en neemt daarbij alle suggesties en adviezen uit het adviesrapport mee.
- De Dar, functionaris gegevensbescherming en de productgroepeigenaar afval&reiniging maken afspraken over het toezicht tijdens de pilotfase.
- De adviescommissie digitale ethiek ontvangt een brief als reactie op het geleverde adviesrapport.
- Na afronding van de pilotfase, gepland in mei 2026, vindt een evaluatie plaats waaraan alle betrokkenen uit de pilotfase deelnemen.
- Bij een verruiming van de scope van de inzet van Vision-technologie wordt er een integrale heroverweging gedaan, mogelijk middels een adviesvraag aan de externe commissie.
- Indien na afronding van de evaluatie een structureel vervolg voorzien wordt, dan is eerst bestuurlijke besluitvorming noodzakelijk. Structurele inzet van de technologie zal onderdeel worden van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst.

Bijlage(n)

1. Adviesrapport van de externe adviescommissie digitale ethiek
2. Brief aan de gemeenteraad Advies van externe adviescommissie digitale ethiek over casus cameragebruik door DAR
3. Brief aan de Dar Collegebesluit nav externe adviescommissie digitale ethiek en de inzet van Visiontechnologie door de DAR